

Ekkfl d eM; kdu

fo"k; & I lN'r

ox&VII

ekg&vi&y

I V&1

1 x 4 = 4

1- 'ykdka kku- fy[kr&

- (क) नमस्ते विश्वरूपाय पालकाय ते।
 (ख) प्रसादे यस्य विपत्तिः कोपेन तथा।
 (ग) ज्ञानं धनं सुखं सत्यं।
 (घ) नमामि देवं जगदीशरूपं स्मरामि रम्यं च

1 x 4 = 4

2- fjDr LFkkukfu ij; r&

- (क) सरस्वत्यै।
 (ख) स्मरामि।
 (ग) नमः।
 (घ) जगदीशं।

1 x 5 = 5

3- I pyua d#r&

¼d½

सुखम्

सत्यम्

विपत्तिः

जन्म

प्रसादः

दानम्

¼[k½

सम्पत्तिः

ग्रहणम्

कोपनम्

दुःखम्

मिथ्या

विनाशः

4- okD; kfu jp; r&

- (क) गच्छामि
 (ख) वृक्षात्
 (ग) आवाम्
 (घ) तौ

1 x 4 = 4

5- I f/kfoPNna dq r&

- (क) एकैक
 (ख) महेशः

2 x 2 = 4

6- I lN'rs vupkna d#r&

- (क) हमलोग कार्य करते हैं।
 (ख) वह सत्य बोलता है।
 (ग) वे दोनों विद्यालय जाते हैं।
 (घ) देवता को नमस्कार है।

2½ x 4 = 10

7- i kBFHkUua 'ykdexda LoLej .ku fy[krA

1 x 10 = 10

8- Loj o.kz , oa 0; at u o.kz I s D; k I e>rs g&

5 + 4 = 9

ekfl d Á'u&i =

fo"k; % I lN'r

d{kk % VII

ekg % vÁ&y

I V % 2

1 x 4 = 4

1- 'ykdka kku- fy[kr&

- (क) जन्म-स्थिति-विनाशाय बन्धवे।

- (ख) नमस्तस्मै शिवाय परमात्मने ।
 (ग) नमाम्यहम् ।
 (घ) वदामि तद्-वाचक- ।
- 2- $fjDr LFkkukfu ij; r\&$ **1 x 4 = 4**
 (क) मातरं । (नमः, नमामि)
 (ख) नमः । (तस्मात्, तस्मै)
 (ग) स्मरामि । (क भणं, क भणाय)
 (घ) शिवाय । (नमः, नमामि)
- 3- $mfprkfu 'kCn : ikf.k /kkrq : ikf.k p fy[kr\&$ **1 x 4 = 4**
 (क) नमामि नमामः
 (ख) स्मरावः
 (ग) पितुः पितृभ्यः
 (घ) पित्रोः पितृषु
- 4- $okD; kfu jp; r\&$ **3 x 4 = 12**
 (क) गच्छामि
 (ख) देवम्
 (ग) विद्यालयात्
 (घ) वृक्षेषु
- 5- $l f/kfoPNna dq r\&$ **3 x 2 = 6**
 (क) नमस्कारः
 (ख) सदैव
- 6- $^nkr^* 'kCnL; i fkek] f}rh; k] r'rh; k foHkfDr : ikf.k fy[kr\&$ **10**
- 7- $'ykdeada fyf[kRok rL; kFka fgUnh Hkk"kk; ka fy[krA$ **10**

ekfl d Á'u&i =

- $fo"k; \% l \underline{N}r$ $ekg \% ebZ$
 $d\{kk \% VII$ $l \underline{V} \% 1$
- 1- $fjDr LFkkukfu ij; r\&$ **1 x 4 = 4**
 (क) चम्पारण्ये एकः कूर्मः निवसति स्म । (सागरे, सरोवरे)
 (ख) तस्य शशकेन अभवत् । (मित्रता, शत्रुता)
 (ग) अहमेव तत्र प्रथमं । (गमि यावः, गमि यामि)
 (घ) त्वं तु शनैः-शनैः । (चलति, चलसि)
- 2- $inkfu ; kstf; Rok fy[kr\&$ **1 x 4 = 4**
 (क) अहम् + एव =
 (ख) असम्भवम् + अपि =
 (ग) पूर्वम् + एव =
 (घ) सत्यम् + उक्तम् =
- 3- $v/kkyf[kr okD; $kq 'l R; e^* ^vl R; e^* ok fy[kr\&$ **1 x 4 = 4**
 (क) सरोवरे शशकः निवसति । ()
 (ख) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता जाता । ()
 (ग) कूर्मः मार्गे विरम्य चलितः । ()
 (घ) शशकः तीव्रया गत्या अचलत् । ()

- 4- fuEufyf[krkuka i z ukuke- mÜkj e- , d okD; u fy[kr& 3 x 3 = 9
 (क) षशकः कस्य मित्रम् आसीत्?
 (ख) तीव्रया गत्या कः चलति?
 (ग) कूर्मः कीद शः आसीत्?
- 5- Dr@DRok iR; ; iz ksxs k fjDr Lfkkukfu ij; r& 3 x 3 = 9
 (क) √ जन् + क्त =
 (ख) स्था + क्त्वा =
 (ग) भू + क्त =
- 6- v/kkfyf[krkuka i nkuka i z; ksxs k okD; kfu jp; r& 10
 एकत्र, उपान्ते, तत्र, विरम्य, प्राप्स्यामि।
- 7- l lÑrs vuokna dq r& 10
 (क) हमलोग संस्कृत लिखते हैं।
 (ख) खरगोश तेज दौड़ता है।
 (ग) भारत में छह ऋतुएँ होती हैं।
 (घ) वसन्त ऋतुओं का राजा है।

ekfl d Á' u& i =

- fo" k; % l lÑr ekg % eb/
 d{kk % VII l v % 2
- 1- dk\$Bkr- 'kCna fpRok fjDr Lfkkukfu ij; r& 1 x 4 = 4
 (क) अस्माकं देशे ऋतवः भवन्ति। (पञ्च/षड्)
 (ख) शिशिरे अधिक्यं भवति। (तापस्य/शीतस्य)
 (ग) सर्वेषु ऋतुषु राजा भवति। (वसन्तः/ग्रीष्मः)
 (घ) स्वरः मधुरः भवति। (कोकिलस्य/काकस्य)
- 2- v/kkfyf[krokD; \$kq ^l R; e* ^v l R; e* ok fy[kr& 1 x 4 = 4
 (क) सरोवरे शशकः निवसति। ()
 (ख) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता जाता। ()
 (ग) कूर्मः मार्गे विरम्य चलितः। ()
 (घ) शशकः तीव्रया गत्या अचलत्। ()
- 3- l psyua dq r& 1 x 4 = 4
 ^v* ^vk*
 (क) श्रमेण (i) जंगल में
 (ख) दीर्घकालम् (ii) तालाब
 (ग) अरण्ये (iii) बहुत समय तक
 (घ) सरोवरः (iv) मेहनत से
- 4- fuEufyf[krkuka i z ukuke- mÜkja i wkbkD; u fy[kr& 3 x 3 = 9
 (क) सम्पूर्णा प थ्वी केन तृप्यति?
 (ख) शीतस्य आरम्भः कदा भवति?
 (ग) कदा सूर्यस्य तापः प्रखरः भवति?
- 5- v/kkfyf[krkuka i nkuka i z; ksxs k okD; kfu jp; r& 3 x 3 = 9
 (क) एकत्र

- (ख) उपान्ते
(ग) तत्र
- 6- ^uni* 'k(nL; i fkek} f}rh; k} r'rh; k foHkfDr : i kf.k fy[krA 10
- 7- l lNrs vuokna dq r& 10
- (क) मैं घर जाता हूँ।
(ख) हमलोग संस्कृत पढ़ते हैं।
(ग) हमदोनों उद्यान में टहलते हैं।
(घ) सीता राम के साथ घर जाती है।

ekfl d Á'u&i =

fo"k; % l lNrs
d{kk % VII

ekg % tnykbZ
l V % 1
1 x 4 = 4

1. मञ्जूषायाः पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
- एकत्रिंशत्, दिवसाः अष्टाविंशतिः, सप्तविंशतिः
- (क) आकाशे नक्षत्राणि सन्ति।
(ख) अस्माकं देशे राज्यानि सन्ति।
(ग) मार्चमासे दिवसाः भवन्ति।
(घ) एकस्मिन् मासे त्रिंशत् भवन्ति।
2. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
‘अ’	‘आ’
(क) पुष्पाणि	(i) नक्षत्राणि
(ख) तीर्थकरः	(ii) दन्ताः
(ग) मुखे	(iii) पार्श्वनाथः
(घ) आकाशे	(iv) विकसन्ति
3. एतेषु किं ‘सत्यम्’ ‘असत्यम्’ वा, लिखत— 1 x 4 = 4
(क) मत्स्याः तडागे निवसन्ति।	()
(ख) शिवः त्रिनेत्रधारी कथ्यते।	()
(ग) बकाः मत्स्यान् न खादन्ति।	()
(घ) घटिका समयं बोधयति।	()
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत— 3 x 3 = 9
- (क) वयं काभ्यां पश्यामः?
(ख) का भोजनं न करोति?
(ग) कस्य आदौ अन्ते च ‘न’ भवति?
5. वाक्यनिर्माणं कुरुत— 3 x 3 = 9
- (क) देवः (ख) वृक्षः (ग) नयनम्
6. एकत्रिंशतः आरभ्य चत्वारिंशत् यावत् संख्याः लिखत। 10
7. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 10
- (क) कुन्तल विद्यालय कब जाएगा?
(ख) शीला और रहीम कब आएंगे?
(ग) वे लोग मिठाई खाएंगे।
(घ) मैं विद्यालय जाऊँगा।

ekfl d Á' u&i =

fo"k; % I lÑr

d{kk % VII

ekg % tÿkbl

I V % 2

1 x 4 = 4

1. मञ्जूषायाः उचितपदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत—

अन्तः, जीवामि, पादेन, पण्डितः

- (क) साक्षरो न च ।
 (ख) न तस्यादिः न तस्य ।
 (ग) तिष्ठामि वको पङ्गुः ।
 (घ) मौनेन मुनिर्न मूकः ।

2. विपरीतार्थक शब्दयोः सुमेलनं कुरुत—

'अ'	'आ'
(क) इतः	(i) न
(ख) उपरि	(ii) अन्तः
(ग) आम्	(iii) ततः
(घ) आदिः	(iv) अधः

1 x 4 = 4

3. एतेषु किं 'सत्यम्' 'असत्यम्' वा, लिखत—

(क) अगस्तमासे एकत्रिंशत् दिवसाः भवन्ति ।	()
(ख) आकाशे चतुर्विंशतिः नक्षत्राणि सन्ति ।	()
(ग) जुलाई—मासे त्रिंशत् दिवसाः भवन्ति ।	()
(घ) फरवरी—मासे त्रिंशत् दिवसाः भवन्ति ।	()

1 x 4 = 4

4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत—

- (क) एकस्मिन् वर्षे कति मासाः भवन्ति?
 (ख) अस्माकं देशे सम्प्रति कति राज्यानि सन्ति?
 (ग) जनवरी—मासे कियन्तः दिवसाः भवन्ति?

3 x 3 = 9

5. वाक्यनिर्माणं कुरुत—

- (क) पत्रम्
 (ख) चलामि
 (ग) पठसि

3 x 3 = 9

6. 'वद्' धातुपदस्य लृटलकारे रूपाणि लिखत ।

10

7. एकविंशतेः आरभ्य त्रिंशत् यावत् संख्या लिखत ।

10

ekfl d Á' u&i =

fo"k; % I lÑr

d{kk % VII

ekg % vxLr

I V % 1

1 x 4 = 4

1. कोष्ठात् पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—

(क) आवां सहैव विद्यालयं ।	(गमिष्यामः/गमिष्यावः)
(ख) ध्वजस्य उत्तोलनाय आगच्छति ।	(मन्त्री/प्रधानमंत्री)
(ग) अधुना वयं सर्वथा ।	(स्वतन्त्राः/परतन्त्राः)
(घ) स्वतन्त्रतादिवसस्य शुभः अवसरः आयाति ।	(प्रतिवर्षम्/प्रतिमासम्)

2. सुमेलनं कुरुत—

(क) स्वतंत्रता दिवसः	(i) वह
(ख) अहम्	(ii) यह

1 x 6 = 6

- (ग) आवाम्
(घ) वयम्
(ङ.) अयम्
(च) सः
- (iii) हमलोग
(iv) हमदोनो
(v) मैं
(vi) 15 अगस्त, 1947
3. निम्नलिखितानां पदानां सन्धिं, सन्धि-विच्छेदं वा कुरुत— 1 x 2 = 2
(क) सहैव =
(ख) कस्य + अपि =
4. संस्कृतभाषायाम् उत्तराणि लिखत— 3 x 3 = 9
(क) दीपोत्सवः कस्मिन् मासे भवति?
(ख) जनाः सुधया कानि लिम्पन्ति?
(ग) त्वं कस्मिन् वर्गे पठसि?
5. उचितानि शब्द रूपाणि लिखत— 4½ x 2 = 9
(क) 'श्रीमत्' पंचमी विभक्ति त्रिषु वचनेषु।
(ख) 'गुणिन्' सप्तमी विभक्ति त्रिषु वचनेषु।
6. अधोलिखितानां वाक्यानाम् अनुवादं हिन्दी भाषायां कुरुत— 10
(क) अधुना सम्पूर्णः संसारः अशान्तो वर्तते।
(ख) सर्वे स्वसुखं वाञ्छन्ति।
(ग) शान्तः मानवः देव इव भवति।
(घ) वयं परस्परं मित्ररूपाः भवेम।
7. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 10
(क) राधा भात पकाती है।
(ख) आजकल सम्पूर्ण संसार अशांत है।
(ग) तुम्हारी बहन कहाँ पढ़ती है।
(घ) हिमालय से गंगा निकलती है।

ekfl d Á'u&i =

fo"k; % I 1Ñr

d{kk % VII

ekg % vxLr

I 3/ % 2

1 x 4 = 4

1. मञ्जूषातः शब्दं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—

भ्रमराः, राष्ट्रगानं, पठामः, संस्कृतस्य

- (क) वयं सप्तमवर्गे।
(ख) फातिमा गायति।
(ग) उद्यानेषु भ्रमन्ति।
(घ) कालिदासः महाकविः आसीत्।
2. पाठानुसारं सत्यकथनस्य पुरतः ' ' असत्यकथनस्य पुरतः ' ' इति चिह्नम् अङ्कयत— 1x4=4
(क) अधुना सम्पूर्णः संसारः शान्तो वर्तते। ()
(ख) स्वार्थसिद्धिः कमपि शोषनाय प्रेरयति। ()
(ग) शान्तः मानवः देववत् भवति। ()
(घ) दुष्टचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम्। ()
3. निम्नलिखितानां समानार्थक शब्दानां मेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
(क) रामचन्द्रः (i) दीपावली
(ख) दीपोत्सवः (ii) श्रीः

- (ग) लक्ष्मी: (iii) सदनम्
(घ) गृहम् (iv) राघवः
4. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 3 x 4 = 12
(क) सीता भात पकाती है।
(ख) बाघ वन मे रहते है।
(ग) तुमारी बहन कहाँ पढ़ती है।
(घ) गंगा हिमालय से निकलती है
5. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं पूर्णवाक्येन लिखत— 2 x 3 = 6
(क) स्वतंत्रता दिवसः कदा आयोजितः?
(ख) अस्मिन् पाठे कः प्रथमः वक्ता?
(ग) ध्वजोत्तोलनाय कः अगच्छति?
6. स्वतंत्रता दिवसे पञ्चवाक्यानि लिखत। 10
7. 'जयतु भारतम्, जयन्तु भारतीयाः' 10
अत्र कः भावः निहितः

v) b'k'k'd Á'u&i =

fo"k; % l ðÑr

d{kk % VII

ekg % fl rËcj

l v % 1

1 x 4 = 4

1. कोष्ठात् उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
(क) साम्प्रतं सम्पूर्णः संसारः वर्तते। (शान्तः, अशान्तः)
(ख) अशान्तः मानवः इव भवति। (देवः, दानवः)
(ग) वयं परस्परं भवेम। (मित्ररूपाः, शत्रुरूपाः)
(घ) अद्य वैज्ञानिकस्य विकासस्य परिणामः वर्तते यत् संसारः। (अल्पीकृतः, दीर्घीकृतः)
2. निम्नलिखितानां समानार्थकशब्दानां मेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
(क) रावणः (1) राघवः
(ख) रामचन्द्रः (2) दीपावली
(ग) दीपोत्सवः (3) श्रीः
(घ) लक्ष्मीः (4) दशाननः
3. एतेषु किं सत्यम् असत्यम् वा, लिखत— 1 x 4 = 4
(क) अगस्तमासे एकत्रिंशत् दन्ताः सन्ति।
(ख) आकाशे चतुर्विंशतिः नक्षत्राणि सन्ति।
(ग) जुलाई—मासे त्रिंशत् दिवसाः भवन्ति।
(घ) फरवरी—मासे त्रिंशत् दिवसाः भवन्ति।
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत— 3 x 3 = 9
(क) वयं काभ्यां पश्यामः?
(ख) का भोजनं न करोति?
(ग) कस्य आदौ अन्ते च 'न' भवति?
5. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकवाक्येन लिखत— 4 x 3 = 12
(क) कस्मिन् अरण्ये एकः कूर्मः निवसति स्म?
(ख) शशकः कस्य मित्रम् आसीत्?
(ग) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता कीदृशी जाता?

6. श्लोकमेकं लिखित्वा तस्यार्थं हिन्दीभाषायां लिखत ।

4 x 3 = 12

7. 'मधु' शब्दस्य प्रथमा, द्वितीया, तृतीया, चतुर्थी विभक्ति रूपाणि लिखत ।

v) bkf"kd Á' u&i =

fo"k; % l ĩr

ekg % fl rĒcj

d{kk % VII

l v/ % 2

1. मंजूषा से उचित शब्द चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति करें—

1 x 4 = 4

(दृढा, कार्य, परिश्रमी, लज्जितः)

(क) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता जाता ।

(ख) कूर्मः नियमस्य पालकः सदा च आसीत् ।

(ग) शशकः जातः ।

(घ) निरन्तरं श्रमेण असम्भवम् अपि सम्भवति ।

2. सुमेलनं कुरुत—

1 x 5 = 5

'अ'

'आ'

(क) कोकिलः

(1) जलप्लावनम्

(ख) वर्षाः

(2) वसन्तः

(ग) ऋतुराजः

(3) मधुरः स्वरः

(घ) षट्

(4) प्रचलितः

(ङ) अग्निः

(5) ऋतवः

3. एतेषु किं सत्यम् असत्यम् वा, लिखत—

1 x 4 = 4

(क) अस्माकं मुखे पंचाशत् दन्ताः सन्ति ।

.....

(ख) पार्श्वनाथः त्रयोविंशतितमः तीर्थकरः आसीत् ।

.....

(ग) दुष्टचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ।

.....

(घ) उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ।

.....

4. संस्कृतभाषायाम् उत्तराणि लिखत—

3 x 3 = 9

(क) दीपोत्सवः कस्मिन् मासे भवति?

(ख) जनाः सुधया कानि लिम्पन्ति?

(ग) बालाः किं किं लब्ध्वा प्रसीदन्ति?

5. निम्नलिखितानां प्रश्नानां उत्तरम् एकपदेन लिखत—

2 x 3 = 6

(क) एकस्मिन् वर्षे कति मासाः भवन्ति?

(ख) अस्माकं देशे सम्प्रति कति राज्यानि सन्ति?

(ग) जनवरी—मासे कियन्तः दिवसाः भवन्ति?

6. स्वस्मरेण द्वौ श्लोकौ लिखत—

10

7. संस्कृते अनुवादं कुरुत—

3 x 4 = 12

(क) कुन्तल विद्यालय कब जाएगा?

(ख) शीला और रहीम कब आएंगे?

(ग) वे लोग मिठाई खाएंगे?

(घ) मैं विद्यालय जाऊंगा?

v) ब्रह्मकर्मणि आ' उ' इ =

fo"k; % fglnh
d{kk % VII

ekg % fl rEj
I V % 3

1. कोष्ठात् उचितं पदं चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
 (क) साम्प्रतं सम्पूर्णः संसारः वर्तते। (शान्तः, अशान्तः)
 (ख) अशान्तः मानवः इव भवति। (देवः, दानवः)
 (ग) वयं परस्परं भवेम्। (मित्ररूपाः, शत्रुरूपाः)
 (घ) समरोहे, शिक्षास्थले कार्यस्थले वा सर्वे भवति। (बहुनीडाः, एकनीडाः)
2. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
 'अ' 'आ'
 (क) पुष्पाणि (1) नक्षत्राणि
 (ख) तीर्थकरः (2) दन्ताः
 (ग) मुखे (3) पार्श्वः
 (घ) आकाशे (4) विकसन्ति
3. लिखत 'आम्' (हां) अथवा 'न' (नहीं)— 1 x 4 = 4
 (क) अस्माकं देशे षट् ऋतवः भवन्ति।
 (ख) विद्यालयेषु हेमन्ते अवकाशः भवति।
 (ग) वसन्ते शीतस्य आरम्भः भवति।
 (घ) शिशिरे शीतस्य आरम्भः भवति।
4. संस्कृतभाषायाम् उत्तराणि लिखत— 3 x 3 = 9
 (क) तव विद्यालये कियन्तः प्रकोष्ठाः सन्ति?
 (ख) अधुना पर्यावरणं कीदृशम् अस्ति?
 (ग) घर्षणेन का दहति?
5. निम्नलिखितानां प्रश्नानां उत्तरम् एकपदेन लिखत— 2 x 3 = 6
 (क) अस्माकं देशे कति ऋतवः भवन्ति?
 (ख) कदा सूर्यस्य तापः प्रखरः भवति?
 (ग) विद्यालयेषु अवकाशः कदा भवन्ति?
6. एकचत्वारिंशतः आरभ्य पञ्चाशत् यावत् संख्या लिखत— 10
7. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 10
 (क) तुमलोग कार्य करते हो।
 (ख) तुमदोनो विद्यालय जाते हो।
 (ग) देवता को नमस्कार है।
 (घ) वे सब सत्य बोलते है।

v) ब्रह्मकर्मणि आ' उ' इ =

fo"k; % I lNr
d{kk % VII

ekg % fl rEj
I V % 4

1. मंजूषातः शब्दं चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
 (भ्रमराः, राष्ट्रगानं, पठामः, रावणं)
 (क) रामचंद्रः हतवान्।
 (ख) वयम् सप्तमवर्गे।

- (ग) फातिमा गायति ।
 (घ) उद्यानेषु भ्रमन्ति ।
2. समुचितविभक्तिप्रयोगेण रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
- (क) गंगा: निर्गच्छति । (हिमालय)
 (ख) राजधानी दिल्ली अस्ति । (भारत)
 (ग) वृक्षात् पश्यामः । (पत्र)
 (घ) वयम् पश्यामः । (नेत्र)
3. विपरीतार्थकशब्दयोः सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
- 'अ' 'आ'
- (क) इतः (1) न
 (ख) उपरि (2) अन्तः
 (ग) आम् (3) ततः
 (घ) आदिः (4) अधः
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत— 2 x 3 = 6
- (क) कः त्रयोविंशतितमः तीर्थकरः अभवत्?
 (ख) अस्माकं मुखे कियन्तः दन्ताः भवन्ति?
 (ग) जनवरी—मासे कियन्तः दिवसाः भवन्ति?
5. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् पूर्णवाक्येन लिखत— 3 x 3 = 9
- (क) स्वतंत्रतादिवसः कदा आयोजितः?
 (ख) अस्मिन् पाठे कः प्रथमः वक्ता?
 (ग) ध्वजोत्तोलनाय कः आगच्छति?
6. 'दुर्गापूजा' पर्व का वर्णन करें । 8
7. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 3 x 5 = 15
- (क) मैं साइकिल से घर जाता हूँ ।
 (ख) हमदोनो धीरे-धीरे उद्यान में टहलते हैं ।
 (ग) हमलोग संस्कृत लिखते हैं ।
 (घ) खरगोश तेज दौड़ता है ।
 (ङ) तुम दोनों मेरे साथ चलो ।

v) क्लृप्तं वाच्यं पठ्यते =

fo"k; % I lÑr

d{k % VII

ekg % fl rEj

I V % 5

1 x 4 = 4

1. रिक्तस्थानं पूरयत—

- (क) हि मूर्खाणां न शान्तये ।
 (ख) पयः पानं केवलं ।
 (ग) अयं गणना लघुचेतसाम् ।
 (घ) उदारचरितानां तु ।

2. अधोलिखितवाक्येषु 'सत्यम्', 'असत्यम्' वा, लिखत— 1 x 4 = 4

- (क) विद्यालये स्वतन्त्रादिवसस्य भव्यः समारोहः अस्ति । ()
 (ख) विद्यालये ध्वजस्य उत्तोलनाय मुख्यमंत्री आगच्छति । ()
 (ग) अधुना वयं सर्वथा स्वतंत्राः । ()
 (घ) "आत्मनः प्रतिकूलानि परेषां न समाचरेत् ।" ()

3. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
(क) स्वतंत्रता दिवसः	(1) यह
(ख) आवाम्	(2) हमलोग
(ग) वयम्	(3) हमदोनो
(घ) अयम्	(4) 15 अगस्त, 1947
4. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् पूर्णवाक्येन लिखत— 3 x 3 = 9
- (क) स्वतंत्रतादिवसः कदा आयोजितः?
- (ख) अस्मिन् पाठे कः प्रथमः वक्ता?
- (ग) ध्वजोत्तोलनाय कः आगच्छति?
5. उत्तराणि लिखत— 2 x 3 = 6
- (क) शिवस्य प्रसादात् किम् मिलति?
- (ख) कस्य कोपने विपतिः लभ्यते?
- (ग) जगत् कीदृशम् अस्ति?
6. प्रदूषणविषये पञ्च वाक्यानि लिखत । 8
7. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 3 x 5 = 15
- (क) बाघ वन में रहते हैं ।
- (ख) राधा भात पकाती हैं ।
- (ग) छात्र बैग में पुस्तक रखते हैं ।
- (घ) हिमालय गंगा से निकलती है ।
- (ड.) भारत हमारा देश है ।

ekfl d Á' u&i =

fo"k; % I lÑr
d{kk % VII

ekg % vDVicj
I V % 1

1. कोष्ठात् उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
(क) आहारः इति वर्तते ।	(भोजनम्, पेयम्)
(ख) बहुभोजनं जायते ।	(लाभकारक, हानिकारकं)
(ग) रात्रौ यथासमयं शयनम् ।	(उचितम्, अनूचितम्)
(घ) अनेन शरीरं मनश्च जायते ।	(स्वस्थे, अस्वस्थे)
2. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
(क) आहारः	(i) सभी
(ख) विहारः	(ii) भोजन
(ग) पक्षौ	(iii) घूमना
(घ) सर्वः	(iv) पहलू, पक्ष
3. निम्नलिखितपदानां द्विवचनम् लिखत— 1 x 4 = 4
एकवचनम्	द्विवचनम्
यथा अस्ति	स्तः ।
(क) भवति	।
(ख) पठामि	।
(ग) फलम्	।
(घ) गायति	।

4. सन्धिं कुरुत— 3 x 3 = 9
 (क) पूर्व + उत्तरम् =
 (ख) युक्त + आहारः =
 (ग) परम् + अर्थः =
5. वाक्यानि रचयत— 3 x 3 = 9
 (क) खादामि —
 (ख) जायते —
 (ग) जायै —
6. प्रातः काले कीदृशः आहारः आवश्यकः? पञ्च वाक्यानि लिखत। 10
7. दिनचर्याविषये पञ्चवाक्यानि लिखत। 10

ekfl d Á'u&i =

fo"k; % l 1Ñr

ekg % vDVicj

d{kk % VII

l 3/ % 2

1. कोष्ठात् उचितं पदं चित्वा रिक्त स्थानानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
 (क) अस्माकं जीवने विहारश्च मुख्यौ पक्षौ स्तः। (आहारः, निराहारः)
 (ख) आहारः इति वर्तते। (भोजनम्, पेयम्)
 (ग) उभयोः नियमाः। (अस्ति, सन्ति)
 (घ) तेषां मानवजीवनं सुखमयं भवति। (पालनात्, पालनेन)
2. निम्नलिखितपदानां द्विवचनम् लिखत— 1 x 4 = 4
एकवचन		द्विवचन
यथा अस्ति	—	स्तः
(क) भवति	—	
(ख) वर्ते	—	
(ग) जाये	—	
(घ) पिवति	—	
3. सन्धिं कुरुत— 1 x 4 = 4
 (क) हिम + आलयः =
 (ख) क्षुधा + अनुसारेण =
 (ग) विद्या + आलयः =
 (घ) परम + अर्थः =
4. अधोलिखितान् शब्दान् लिखत— 2 x 4 = 8
 (क) बुद्धिकार्याणि
 (ख) पादप्रक्षालनम्
 (ग) ईशवन्दनम्
 (घ) चाल्पजीवनम्
5. अधोलिखितानां प्रश्नानां उत्तरम् एकपदेन लिखत— 3 x 3 = 9
 (क) रात्रौ यथा समयं किं करणीयम्?
 (ख) प्रातःकाले कीदृशः आहारः आवश्यकः?
6. दिनचर्या के अनुसार कार्य करने से क्या-क्या लाभ होते हैं? 11
7. तिङन्त पद से आप क्या समझते हैं? उदाहरण के साथ स्पष्ट करें। 10

ekfl d Á' u&i =

fo"k; % I lÑr

d{kk % VII

ekg % uo{c; j

I V % 1

1. कोष्ठात् शब्दं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—
 - (क) भीमरावस्य अम्बेदकरस्य जन्म अभवत्। (उत्तरप्रदेशे/मध्यप्रदेशे)
 - (ख) भीमरावः कॉलेज शिक्षकः नियुक्तः। (मुम्बईनगरे/बिहारप्रान्ते)
 - (ग) निर्माणे तस्य महद् योगदानं वर्तते। (अमेरिकीसंविधानस्य/भारतीयसंविधानस्य)
 - (घ) सः महान् पण्डितः आसीत्। (गणित विषयस्य/विधिशास्त्रस्य)
2. एतेषु किं 'सत्यम्' 'असत्यम्' वा, लिखत—
 - (क) मध्यप्रदेशस्य महूनामके नगरे अम्बेदकरस्य जन्म अभवत्। ()
 - (ख) भीमरावः अम्बेदकरः ईसाई—धर्म गृहीतवान्। ()
 - (ग) सः दलितानाम् अस्पृश्यानां हिताय महत्कार्यं कृतवान्। ()
 - (घ) सः भारतीयसंविधानस्य मुख्यनिर्माता आसीत्। ()
3. विभक्तिनिर्णयं कुरुत—

यथा महाविद्यालये	सप्तमी विभक्तिः
(क) विधिशास्त्रस्य	
(ख) प्रतिभाम्	
(ग) तस्य	
(घ) हिताय	
4. वाक्यनिर्माणं कुरुत—
 - (क) जातः
 - (ख) तत्रैव
 - (ग) गृहीत्वा
5. अधोलिखितानां पदानाम् अर्थं लिखत—
 - (क) कृतवान्
 - (ख) लब्ध्वा
 - (ग) तत्
6. 'राजन्' शब्दस्य प्रथमा, द्वितीया, तृतीया विभक्ति रूपाणि लिखत। 10
7. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 10
 - (क) हमलोग प्रतिदिन विद्यालय जाते है।
 - (ख) पेड़ से पत्ता गिरता है।
 - (ग) तुम कहाँ जाते हो?
 - (घ) मेरा घर औराई प्रखण्ड में है।

ekfl d Á' u&i =

fo"k; % I lÑr

d{kk % VII

ekg % uo{c; j

I V % 2

1. कोष्ठात् शब्दं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—
 - (क) सः अस्पृश्यानां कार्यं कृतवान्। (हिताय/नाशाय)
 - (ख) सः महान् पण्डितः आसीत्। (गणित विषयस्य/विधिशास्त्रस्य)
 - (ग) सः भारतस्य प्रथमः आसीत्। (प्रधानमंत्री/विधिमंत्री)
 - (घ) तस्य भास्वरं जीवनं 6 दिसम्बर ई0 वर्षे समाप्तम्। (1966/1956)

2. एतेषु किं 'सत्यम्' 'असत्यम्' वा, लिखत— 1 x 4 = 4
 (क) सः भारतस्य पञ्चमः विधिमन्त्री आसीत्। ()
 (ख) सः 'भारतरत्नम्' इति राष्ट्रीयं सम्मानं प्राप्तवान्। ()
 (ग) लन्दननगरं च गत्वा अर्थशास्त्रे डी० एस० सी० इत्युयाधि स प्राप्तवान्। ()
 (घ) भीमरावः अम्बेदकरः ईसाई—धर्मं गृहीतवान्। ()
3. सन्धिं कुरुत— 1 x 4 = 4
 (क) तत्र + एव =
 (ख) इति + उपाधिम् =
 (ग) कदा + अपि =
 (घ) नमः + ते =
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत— 3 x 3 = 9
 (क) भारतीयसंविधानस्य मुख्यनिर्माता कः असीत्?
 (ख) जीवनस्य अन्तिमकाले अम्बेदकरः कः धर्मं गृहीतवान्?
 (ग) अम्बेदकरस्य भास्वरं जीवनं कस्मिन् वर्षे समाप्तम्?
5. अधोलिखितानां पदानाम् अर्थं लिखत— 11/2 x 6 = 9
 कृतवान्, लब्धा, तत्, अत्यजत्, मरणोत्तरम्, विषमताम्
6. 'मधु' शब्दस्य प्रथमा, द्वितीया, तृतीया विभक्ति रूपाणि लिखत। 10
7. 'जन' धातुपदस्य लट्लकारे रूपाणि लिखत। 10

ekfl d Á'u&i =

fo"k; % I lÑr

d{kk % VII

ekg % tuojh

I V % 1

1. कोष्ठात् उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
 (क) व्याघ्राः, सिंहाः, भल्लुकाः श्रृंगालप्रभृतयः पशवः एव सहजरूपेण निवसन्ति।(वने, ग्रामे)
 (ख) अरण्येषु विविधाः भवन्ति।(भूपतयः, वनस्पतयः)
 (ग) वनेभ्यः विविधाः मिलन्ति। (ओषधयः, भवनानि)
 (घ) संसारे अधुना पर्यावरणप्रदूषणं निरन्तरं आस्ति।(वर्धमानम्, श्रीयमानम्)
2. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
 (क) अरण्यम् (प) ऑक्सीजन
 (ख) प्राणवायुः (पप) वर्षणम्
 (ग) वृक्षकर्तनम् (पपप) उपस्करः
 (घ) काष्ठः (पअ) भूक्षरणम्
3. निम्नलिखितानां पदानाम् अर्थं लिखत— 1 x 4 = 4
 (क) अरण्यम्
 (ख) प्रकृतिसंभवाः
 (ग) भल्लुकः
 (घ) वानरः
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत— 4 x 3 = 12
 (क) मित्रयोर्मध्ये कस्याः विषये अनुबन्धः अभवत्?
 (ख) महिष्याः पूर्वार्धभागस्य अधिकारी कः आसीत्?
 (ग) सर्वदा कः वन्धितः भवति स्म?

5. अधोलिखितानि अशुद्धानि पदानि शुद्धानि कृत्वा लिखत— 2 x 3 = 6
 (क) महिस्याः
 (ख) पादप्रहारेण
 (ग) पृष्ठवान्
6. 'मति' शब्दस्य प्रथमा, द्वितीया, तृतीया, विभक्ति रूपाणि लिखत। 10
7. 'गम्' धातुपदस्य लोट्लकारे रूपाणि लिखत। 10

ekfl d Á'u&i =

fo"k; % I lÑr

ekg % tuojh

d{kk % VII

I V % 2

1. मंजूषायाः उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
 (चतुरः, मूर्खः, महिष्याः, महिषी, मूकः)
 (क) एकदा मित्रयोर्मध्ये एकस्याः विषये अनुबन्धः अभवत्।
 (ख) महिष्याः पश्चाद्भागस्य स्वामी आसीत्।
 (ग) महिष्याः पूर्वार्धभागस्य स्वामी आसीत्।
 (घ) दोहनकाले दण्डप्रहारेण कुपिता जाता।
2. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
 (क) दत्त्वा (i) ग्पा + क्त्वा
 (ख) दृष्ट्वा (ii) ग्गम् + क्त्वा
 (ग) पीत्वा (iii) र्दृश् + क्त्वा
 (घ) गत्वा (iv) ग्दा + क्त्वा
3. कोष्ठात् उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 ग 4 त्र 4
 (क) वायुप्रदूषणात् जनाः भवन्ति। (नीरोगाः, रुग्णाः)
 (ख) जीवनोपयोगिनां वस्तूनां मध्ये प्रथमं स्थानम् अस्ति। (वायोः, भोजनस्य)
 (ग) विना वयं क्षणम् अपि न जीवामः। (जलं, वायुं)
 (घ) वृक्षाः संसारे सततं वर्धमानाम् वारयितुं क्षमाः। (उष्णतां, शीतलतां)
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत— 4 x 3 = 12
 (क) मित्रयोर्मध्ये कस्याः विषये अनुबन्धः अभवत्?
 (ख) महिष्याः पूर्वार्धभागस्य अधिकारी कः आसीत्?
 (ग) सर्वदा कः वञ्चितः भवति स्म?
5. अधोलिखितानां पदानाम् अर्थं लिखत— 2 x 3 = 6
 (क) एकदा
 (ख) अनुबन्धः
 (ग) राचते
6. 'परिहास-कथा' पाठ से मिलती-जुलती एक अन्य कहानी लिखें। 10
7. वनों से क्या लाभ होते हैं? 10

ekfl d Á'u&i =

fo"k; % I lÑr

ekg % Qjojh

d{kk % VII

I V % 1

1. रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
 विहार मण्डले अवस्थितः बोधगया नाम ग्रामः अद्य महतीं प्राप्नोति।
 अत्र राजकुमारः वैशाख-..... बोधिं प्राप्तवान्।

2. पदानि सुमेलयत— 1 x 4 = 4
(क) कुर्याम	(i) (हम) करें
(ख) परिसरस्य	(ii) घूमने का कार्य
(ग) भ्रमणम्	(iii) विकास को
(घ) विकासाय	(iv) आहाते का
3. रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
(क) गौः		गावः
(ख) उपासकः	उपासकौ	
(ग) धारयति	धारयतः	
(घ) करोति		कुर्वन्ति
4. निम्नलिखितानां शब्दानां प्रयोगेण संस्कृते वाक्यानि रचयत— 4 x 3 = 12
- (क) बोधगया
(ख) भक्तः
(ग) प्रशासनम्
5. सन्धिविच्छेदं कुरुत— 2 x 3 = 6
- (क) तत्रैव —
(ख) करुणायुक्तश्च —
(ग) सहस्राधिकाः —
6. अव्यय के कितने भेद हैं? सोदाहरण स्पष्ट करें। 10
7. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 10
- (क) बालक फूलों को पसंद करता है
(ख) वह बाघ से डरता है।
(ग) हिमालय से गंगा निकलती है।
(घ) गाँव के पास विद्यालय है।

ekfl d Á'u&i =

fo"k; % I 1Ñr

d{kk % VII

ekg % Qjoj

I 3 % 2

1. कोष्ठात् उचितरूपं चित्वा रिक्त स्थानं पूरयत— 1 x 4 = 4
- (क) सिद्धार्थः पूर्णिमायां बोधिं प्राप्तवान्। (आषाढ, वैशाख)
(ख) बोधगयायां प्राचीनः वृक्षः वर्तते। (वट, अश्वत्थ)
(ग) बुद्धस्य पाषाणमूर्तिः आसने वर्तते। (पद्म, सिंह)
(घ) विहारराज्यस्य मण्डले बोधगया अस्ति। (गया, नवादा)
2. रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
(क) ग्रामः	ग्रामौ	
(ख) उपासकः	उपासकौ	
(ग) धारयति	धारयतः	
(घ) करोति	कुरुतः	
3. अर्थानुसारेण पदानि सुमेलयत— 1 x 6 = 6
पद	—	अर्थ
(क) अद्य	—	इस समय

(ख)	सम्प्रति	—	आज
(ग)	अत्र	—	वहाँ
(घ)	तत्र	—	यहाँ
(ङ.)	रमणीयम्	—	देखनेयोग्य
(च)	दर्शनीयम्	—	मनमोहक

4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकेन पदेन लिखत— 3 x 4 = 12
- (क) बोधगया कस्मिन् मण्डले अस्ति?
- (ख) सिद्धार्थः कदा बोधिं प्राप्तवान्?
- (ग) कस्य छायायां बुद्धः तस्पयां कृतवान्?
- (घ) बोधगयापार्श्वे का नदी प्रवहति?
5. अधोलिखितानां पदानाम् अर्थं लिखित्— 2 x 2 = 4
- (क) उपविष्टस्य —
- (ख) अधुना —
6. भगवान् बुद्ध के विषय में पाँच पंक्ति संस्कृत में लिखें। 10
7. अव्यय की परिभाषा लिखें? कालवाचक और स्थानवाचक अव्यय—पद को सोदाहरण स्पष्ट करें। 10

okf'kd Á' u&i =

fo"k; % l ÌÑr

ekg % ekp/

d{kk % VII

l V % 1

1. मंजूषायाः उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
- (चतुरः, महिष्याः, मूर्ख, महिषी)
- (क) एकदा मित्रयोर्मध्ये एकस्याः विषये अनुबंधः अभवत् ।
- (ख) महिष्याः पश्चाद्भागस्य स्वामी आसीत् ।
- (ग) महिष्याः पूर्वार्धभागस्य स्वामी आसीत् ।
- (घ) दोहनकाले दण्डप्रहारेण कुपिता जाता ।
2. एतेषु किं सत्यम् अथवा असत्यम् लिखत— 1 x 4 = 4
- (क) बोधगया विहारस्य गयामण्डले अस्ति ।
- (ख) राजकुमारः सिद्धार्थः आषाढपूर्णिमायां बोधिं प्राप्तवान् ।
- (ग) बुद्धः वटवृक्षस्य छायायां तपस्यां कृतवान् ।
- (घ) बोधगयायां जलमन्दिरम् अस्ति ।
3. सुमेलनं कुरुत— 2 x 4 = 8
पदानि	विपरीतार्थक पदानि
(क) सुखमयम्	(1) अनियमः
(ख) परकीयम्	(2) हानिकारकम्
(ग) नीयमः	(3) दुःखमयम्
(घ) लाभकारकम्	(4) स्वकीयम्
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत— 2 x 3 = 6
- (क) एकस्मिन् वर्षे कति मासाः भवन्ति?
- (ख) अस्माकं देशे सम्प्रति कति राज्यानि सन्ति?
- (ग) जनवरी—मासे कियन्तः दिवसाः भवन्ति?

5. संस्कृतभाषायाम् उत्तराणि लिखत— 3 x 3 = 9
 (क) दीपोत्सवः कस्मिन् मासे भवन्ति?
 (ख) जनाः सुधया कानि लिम्पन्ति?
 (ग) बालाः किं किं लब्ध्वा प्रसीदन्ति?
6. श्लोकमेकलिखित्वा तस्यार्थं हिन्दीभाषायां लिखत। 9
7. 'नदी' शब्दस्य प्रथमा, द्वितीया, तृतीया, चतुर्थी विभक्तिरुपाणि लिखत। 10

okf"kd Á' u&i =

fo"k; % l ðÑr

ekg % ekpl

d{kk % VII

l v % 2

1. कोष्ठात् उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत— 1 x 4 = 4
 (क) बिहारराज्यस्य मण्डले बोधगया अस्ति। (गया, नवादा)
 (ख) सिद्धार्थः पूर्णिमायां बोधिं प्राप्तवान्। (आषाढ, वैशाख)
 (ग) बोधगयायां प्राचीनः वृक्षः वर्तते। (वट, अश्वय)
 (घ) बुद्धस्य पाषाणमूर्तिः आसने वर्तते। (पद्म, सिंह)
2. एतेषु किं 'सत्यम्' अथवा 'असत्यम्' लिखत— 1 x 4 = 4
 (क) भीमरावः अम्बेदकरः ईसाई-धर्मं गृहीतवान्।
 (ख) सः दलितानाम् अस्पृश्यानां हिताय महत्त्वकार्यं कृतवान्।
 (ग) सः भारतीयसंविधानस्य मुख्यनिर्माता आसीत्।
 (घ) सः भारतस्य पंचमः विधिमन्त्री आसीत्।
3. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
 (क) अरण्यम् (1) ऑक्सीजन
 (ख) प्राणवायुः (2) वर्षणम्
 (ग) वृक्षकर्त्तनम् (3) उपस्करः
 (घ) काष्ठः (4) भूक्षरणम्
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकवाक्येन लिखत— 2 x 3 = 6
 (क) कस्मिन् अरण्ये एकः कूर्मः निवसतिस्म?
 (ख) शशकः कस्य मित्रम् आसीत्?
 (ग) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता कीदृशी जाता?
5. वाक्यनिर्माणं कुरुत— 2 x 4 = 8
 (क) देवः
 (ख) वृक्षः
 (ग) पत्रम्
 (घ) पठसि
6. 'गम्' धातुपदस्य लृटलकारे रूपाणि लिखत। 9
7. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 3 x 5 = 15
 (क) आजकल सम्पूर्णं संसारं अशांतं है।
 (ख) राधा भातं पकाती है।
 (ग) बाघ वन में रहते हैं।
 (घ) तुम्हारी बहन कहाँ पढ़ती है।
 (ङ) हिमालय से गंगा निकलती है।

okf"kd Á' u&i =

fo"k; % l Ñr

d{kk % VII

ekg % epl

l v % 3

1 x 4 = 4

1. कोष्ठात् उचितरूपं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत—
(क) बिहारराज्यस्य मण्डले बोधगया अस्ति । (गया, नवादा)
(ख) सिद्धार्थः पूर्णिमायां बोधिं प्राप्तवान् । (आषाढ, वैशाख)
(ग) बोधगयायां प्राचीनः वृक्षः वर्तते । (वट, अश्वत्य)
(घ) बुद्धस्य पाषाणमूर्तिः आसने वर्तते । (पद्म, सिंह)
2. एतेषु किं 'सत्यम्' अथवा 'असत्यम्' लिखत—
(क) भीमरावः अम्बेदकरः ईसाई—धर्मं गृहीतवान् ।
(ख) सः दलितानाम् अस्पृश्यानां हिताय महत्कार्यं कृतवान् ।
(ग) सः भारतीयसंविधानस्य मुख्यनिर्माता आसीत् ।
(घ) सः भारतस्य पंचमः विधिमन्त्री आसीत् ।
3. सुमेलनं कुरुत—
(क) अरण्यम् (1) ऑक्सीजन
(ख) प्राणवायुः (2) वर्षणम्
(ग) वृक्षकर्तनम् (3) उपस्करः
(घ) काष्ठः (4) भूक्षरणम्
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकवाक्येन लिखत—
(क) कस्मिन् अरण्ये एकः कूर्मः?
(ख) शशकः कस्य मित्रम् आसीत्?
(ग) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता कीदृशी जाता?
5. वाक्यनिर्माणं कुरुत—
(क) देवः
(ख) वृक्षः
(ग) पत्रम्
(घ) पठसि
6. 'गम्' धातुपदस्य लृटलकारे रूपाणि लिखत । 10
7. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 4 x 4 = 16
(क) आजकल सम्पूर्णं संसारं अशांतं है ।
(ख) राधा भातं पकाती है ।
(ग) बाघं वनं में रहते है ।
(घ) तुम्हारी बहन कहाँ पढ़ती है ।

okf"kd Á' u&i =

fo"k; % l Ñr

d{kk % VII

ekg % epl

l v % 4

1 x 4 = 4

1. कोष्ठात् उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत—
(क) व्याघ्राः, सिंहाः, भल्लूकाः, शृगालप्रभृत्यः पशवः एव सहजरूपेण निवसन्ति । (वने, ग्रामे)
(ख) अरण्येषु विविधाः भवन्ति । (भूपतयः, वनस्पतयः)
(ग) वनेभ्यः विविधाः मिलन्ति । (ओषधयः, भवनानि)
(घ) संसारे अधुना पर्यावरणप्रदूषणं निरन्तरं अस्ति । (वर्धमानम्, क्षीयमाणम्)

2. निम्नलिखितानां समानार्थकशब्दानां मेलनं कुरुत— 2 ग 4 त्र 8
(क) रावणः	(1) राघवः
(ख) रामचंद्रः	(2) दीपावली
(ग) दीपोत्सवः	(3) श्रीः
(घ) लक्ष्मीः	(4) दशाननः
3. एतेषु किं 'सत्यम्' अथवा 'असत्यम्' लिखत— 1 x 4 = 4
- (क) पौष्टिकः आहारः आवश्यकः वर्तते ।
(ख) रात्रौ यथासमयं शयनम् उचितम् ।
(ग) बहुभोजनं लाभकारकं जायते ।
(घ) प्रातःकाले जलपानम् अल्पाहारः वा आवश्यकः भवति ।
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत— 2 x 3 = 6
- (क) बोधगया कस्मिन् मण्डले अस्ति?
(ख) सिद्धार्थः कदा बोधिं प्राप्तवान्?
(ग) कस्य छायायां बुद्धः तपस्यां कृतवान्?
5. वाक्यानि रचयत— 2 x 3 = 6
- (क) यूयम् —
(ख) शनैः —
(ग) हसामः —
6. निम्नवाक्यानि घटनाक्रमेण संयोज्य लिखत— 10
- अस्पृश्यतां दूरीकर्तुं महत्त्वपूर्णकार्यं कृतवान् । अस्य प्रारम्भिकी शिक्षा रत्नागिरिनगरे संजाता । भीमरावस्य जन्म 1891 ई० वर्षे अभवत् । अस्य जीवनं 1956 ई० वर्षे समाप्तम् । अयं कोलम्बिया-विश्वविद्यालयात् डॉक्टरोपाधिं लब्धवान् ।
7. प्रदूषणविषये पंचवाक्यानि लिखत । 12

okf"kd Á' u&i =

fo"k; % I lÑr

d{kk % VII

ekg % ekpl

I V % 5

1. कोष्ठात् शब्दं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
- (क) भीमरावस्य अम्बेदकरस्य जन्म अभवत् । (उत्तरप्रदेशे, मध्यप्रदेशे)
(ख) भीमरावः कॉलेज शिक्षकः नियुक्तः । (मुम्बईनगरे, बिहारप्रान्ते)
(ग) निर्माणे महद् योगदानं वर्तते । (अमेरिकीसंविधानस्य, भारतीयसंविधानस्य)
(घ) सः महान् पंडितः आसीत् । (गणितविषयस्य, विधिशास्त्रस्य)
2. पाठानुसारं सत्यकथनस्य पुरतः () तथा असत्कथनस्य पुरतः () इति चिह्नम् अंकयत— 1 x 4 = 4
- (क) अधुना संपूर्णः संसारः शान्तो वर्तते ।
(ख) स्वार्थसिद्धिः कमपि शोषनाय प्रेरयति ।
(ग) शान्तः मानवः देववत् भवति ।
(घ) अद्य विश्वबन्धुत्वं प्रभूतम् आवश्यकम् अस्ति ।
3. अर्थानुसारेण पदानि सुमेलयत— 2 x 4 = 8
पद	अर्थ
(क) अद्य	(1) इस समय
(ख) सम्प्रति	(2) आज
(ग) रमणीयम्	(3) देखने योग्य
(घ) दर्शनीयम्	(4) मनमोहक

4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत— 2 x 3 = 6
 (क) कस्मिन् प्रदेशे अम्बेदकरस्य जन्म अभवत्?
 (ख) घर्षणेन का दहति?
 (ग) का फलम् ना खादति?
5. अधोलिखितानां पदानां सन्धिविच्छेदं कुरुत— 1 x 3 = 3
 (क) सेव्योऽस्मि
 (ख) तस्यान्तः
 (ग) कोऽयम्
6. 'विद्वस्' शब्दस्य प्रथमा, द्वितीया, सप्तमी विभक्तिरूपाणि लिखत। 2 x 3 = 6
7. 'कथ्' धातुपदस्य लृटलकारे रूपाणि लिखत। 9
8. स्वस्मरणेन द्वौ श्लोकौ लिखत। 10

okf"kd Á' u&i =

fo"k; % I lÑr

ekg % ekpZ

d{kk % VII

I % 6

1. कोष्ठात् उचित पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
 (क) आहारः इति वर्त्तते। (भोजनम्, पेयम्)
 (ख) नियमानां पालनेन मानवजीवनं भवति। (सुखमयं, दुःखमयं)
 (ग) दिवसे यथाकालं निर्धारितं कार्यं करणीयम्। (परकीयं, स्वकीयं)
 (घ) अनेन शरीरं मनश्च जायेते। (स्वस्थे, अस्वस्थे)
2. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
 'अ' 'आ'
 (क) दत्त्वा (1) ग्पा + क्त्वा
 (ख) दृष्ट्वा (2) ग्गम् + क्त्वा
 (ग) पीत्वा (3) ग्दृश् + क्त्वा
 (घ) गत्वा (4) ग्दा + क्त्वा
3. एतेषु किं सत्यम् असत्यम् वा लिखत— 1 x 4 = 4
 (क) अस्माकं मुखे पंचाशत् दन्ताः सन्ति। -----
 (ख) अगस्तमासे एकत्रिंशत् दिवसाः भवन्ति। -----
 (ग) आकाशे चतुर्विंशतिः नक्षत्राणि सन्ति। -----
 (घ) जुलाई-मासे त्रिंशत् दिवसाः भवन्ति। -----
4. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् पूर्णवाक्येन लिखत— 3 x 3 = 9
 (क) स्वतंत्रतादिवसः कदा आयोजितः?
 (ख) अस्मिन् पाठे कः प्रथमः वक्ता?
 (ग) ध्वजोत्तोलनाय कः आगच्छति?
5. अधोलिखितानां पदानां सन्धि-सन्धिविच्छेदं वा कुरुत— 1 x 3 = 3
 (क) औषधयः+च -----
 (ख) वायुञ्च -----
 (ग) संजाता -----
6. अधोलिखितविषयेषु एकं विषयम् अधिकृत्य पंचवाक्यमितम् अनुच्छेदं संस्कृतेन लिखत। 10
 (क) पुस्तकालयः (ख) होलकात्सवः (ग) व्यायामः
7. एकविंशतः आरभ्य चत्वारिंशत् यावत् संख्याः लिखत। 10
8. 'क्री' धातुपदस्य लृटलकारे रूपाणि लिखत। 6

okf"kd Á' u&i =

fo"k; % I lÑr

d{kk % VII

ekg % ekpZ

I V % 7

1. रिक्तस्थानं पूरयत— 1 x 4 = 4
(क) अयं गणना लघुचेतसाम् ।
उदारचरितानां तु ।
(ख) उपदेशो हि न शान्तये ।
..... विषवर्धनम् ।
2. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
(क) स्वतंत्रता दिवसः (1) यह
(ख) आवाम् (2) हमलोग
(ग) वयम् (3) हमदोनों
(घ) अयम् (4) मैं
3. रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
(क) अस्य । (बालकस्य / बालकयोः)
(ख) तस्मिन् । (विद्यालये / विद्यालयस्य)
(ग) पर्वणि । (अस्य / अस्मिन्)
(घ) तस्मै । (बालकेन / बालकाय)
4. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् पूर्णवाक्येन लिखत— 4 x 3 = 12
(क) वृक्षाणां समूहः किं भवति?
(ख) अरण्ये कीदृशाः वृक्षाः भवन्ति?
(ग) वनेभ्यः प्राप्तेभ्यः काष्ठेभ्यो जनाः केषां निर्माणं कुर्वन्ति?
5. प्रकृति-प्रत्यय-विभागं कुरुत— 2 x 3 = 6
(क) दृष्ट्वा —
(ख) कृतवान्—
(ग) आगम्य —
6. 'राजन्' शब्दस्य द्वितीया, तृतीया, चतुर्थी, पंचमी विभक्ति रूपाणि लिखत । 10
7. 'मन' धातुपदस्य लृट्लकारे रूपाणि लिखत । 10

okf"kd Á' u&i =

fo"k; % I lÑr

d{kk % VII

ekg % ekpZ

I V % 8

1. कोष्ठात् उचित पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 ग 4 त्र 4
(क) साम्प्रतं सम्पूर्णः संसारः वर्तते । (शान्तः, अशान्तः)
(ख) अशान्तः मानवः इव भवति । (देवः, दानवः)
(ग) वयम् परस्परं भवेम् । (मित्ररूपाः, शत्रुरूपाः)
(घ) अद्य वैज्ञानिकस्य विकासस्य परिणामः वर्तते यत् संसारः । (अल्पीकृतः, दीर्घीकृतः)

2. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
‘अ’	‘आ’
(क) पुष्पाणि	(1) नक्षत्राणि
(ख) तीर्थकरः	(2) दन्ताः
(ग) मुख	(3) पार्श्वनाथः
(घ) आकाश	(4) विकसन्ति
3. एतेषु किं ‘सत्यम्’ अथवा ‘असत्यम्’ लिखत— 1 x 4 = 4
- (क) बोधगयायां जलमन्दिरम् अस्ति ।
(ख) मध्यप्रदेशस्य महुनामके नगरे अम्बेदकरस्य जन्म अभवत् ।
(ग) सायंकाले शयनं लाभकरं भवति ।
(घ) फरवरी— मासे त्रिंशत् दिवसाः भवन्ति ।
4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् पूणवाक्येन लिखत— 3 x 3 = 9
- (क) सम्पूर्णा पृथ्वी केन तृप्यति?
(ख) शीतस्य आरम्भः कदा भवति?
(ग) रात्रौ यथासमयं किं करणीयम्?
5. अधोलिखितानि अशुद्धानि पदानि शुद्धानि कृत्वा लिखत— 6
महिस्त्र्याः, परामर्षम्, पादप्रहारेण, भोजनादिणा, पृष्टवान्, दण्डप्रहारेण
6. ‘कथं’ धातुपदस्य लोट्लकारे रूपाणि लिखत । 8
7. स्वस्मरणेन द्वौ श्लोकौ लिखत । 15
8. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 2 x 5 = 10
- (क) वह प्रतिदिन विद्यालय जाता है ।
(ख) तुमलोग मन से पढ़ो ।
(ग) विद्यालय के चारों ओर वृक्ष है ।
(घ) पेड़ से पत्ते गिरते हैं ।
(ङ) हे बालक! यहाँ आओ ।

okf"kd Á' u&i =

fo"k; % I 1Ñr

ekg % ekp/

d{k% VII

I % 9

1. कोष्ठात् उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
- (क) वायुप्रदूषणात् जनाः भवन्ति । (निरोगाः, रुग्णाः)
(ख) जीवनोपयोगिनां वस्तूनां मध्ये प्रथमं स्थानम् अस्ति । (वायोः, भोजनस्य)
(ग) विना वयं क्षणम् अपि न जीवामः । (जलं, वायुं)
(घ) वृक्षाः संसारे सततं वर्धमानामां वारयितुं क्षमाः । (उष्णतां, शीतलतां)
2. सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
पदानि	विपरीतार्थकपदानि
(क) शक्तिः	(1) हानिकारकम्
(ख) उचितम्	(2) अशक्तिः
(ग) नियमः	(3) अनुचितम्
(घ) लाभकारकम्	(4) अनियमः

3. अधोलिखितवाक्येषु 'सत्यम्', 'असत्यम्' वा लिखत— 1 x 4 = 4
 (क) सरावरे शशकः निवसति ।
 (ख) परस्परम् आलापेन तयोः मित्रता जाता ।
 (ग) कूर्मः मार्गं विरम्य चलितः ।
 (घ) शशकः तीव्रता गत्वा अचलत् ।
4. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत— 2 x 3 = 6
 (क) केषां पालनेन मानवजीवनं सुखमयं भवति?
 (ख) सामान्यतः प्रातःकाले कदा जागरणम् उचितम्?
 (ग) स्नानादिनित्यकर्म कदा कर्तव्यम्?
5. वचनपरिवर्तनं कुरुत— 1 x 3 = 3
 एकवचन बहुवचन
 यथा – पठति पठन्ति
 (क) अस्मि
 (ख) अभवत्
 (ग) गच्छामि
6. 'गम' धातुपदस्य लोट्लकारे रूपाणि लिखत । 9
7. प्रदूषणविषये पञ्चवाक्यानि लिखत । 10
8. संस्कृते अनुवादं कुरुत— 2 x 5 = 10
 (क) सैनिक देश की रक्षा करते है ।
 (ख) छात्र बैग में पुस्तक रखते है ।
 (ग) वसन्त ऋतुओं का राजा है ।
 (घ) भारत में छह ऋतुएँ होती है ।
 (ङ) वह पिता को प्रणाम करता है ।

okf'kd Á' u&i =

fo"k; % I 1Ñr

ekg % ekpZ

d{kk % VII

I V % 10

1. रिक्तस्थानानि पूरयत— 1 x 4 = 4
 (क) शिवाय । (नमः, नमामि)
 (ख) नमः । (गणेशं, गणेशाय)
 (ग) नमः । (सरस्वतीं, सरस्वत्यै)
 (घ) जगदीशे । (नमामि, नमः)
2. विपरीतार्थकशब्दयोः सुमेलनं कुरुत— 1 x 4 = 4
 'अ' 'आ'
 (क) उपरि (1) यदा-कदा
 (ख) आदिः (2) तव
 (ग) मम् (3) अन्तः
 (घ) निरन्तरम् (4) अधः
3. उचितानि शब्दरूपाणि धातुरूपाणि च लिखत— 1 x 4 = 4
 (क) पठत पठेयुः (पठेतम्/पठेताम्)

(ख)		गच्छताम्	गच्छन्तु	(गच्छतम्/गच्छतु)
(ग)	रामः		रामाः	(रामम्/रामौ)
(घ)	श्रीमान्	श्रीमन्तौ		(श्रीमन्तः/श्रीमतः)
4.	निम्नलिखितानां शब्दानां प्रयोगेण संस्कृते वाक्यानि रचयत—			2 x 3 = 6
	(क)	भक्तः		
	(ख)	पाषाणमूर्तिः		
	(ग)	प्रशासनम्		
5.	अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं पूर्णवाक्येन लिखत—			3 x 3 = 9
	(क)	अरण्यं वर्षार्थं कान् आकर्षति?		
	(ख)	केषां निरन्तरं कर्तनेन संसारस्य महती हानिः संजाता?		
	(ग)	केषां संरक्षणं संवर्धनं च कर्तव्यम्?		
6.	'श्रीमत्' शब्दस्य प्रथमा, द्वितीया, तृतीया विभक्ति रूपाणि लिखत ।			1 x 3 = 3
7.	'वन्द' धातुपदस्य लृट्लकारे रूपाणि लिखत ।			10
8.	अधोलिखितानां वाक्यानाम् अनुवादं हिन्दीभाषायां कुरुत—			10
	(क)	अधुना सम्पूर्णः संसारः अशान्तो वर्तते ।		
	(ख)	सर्वे स्वसुखं वाञ्छन्ति ।		
	(ग)	शान्तः मानवः देव इव भवति ।		
	(घ)	वयं परस्परं मित्ररूपाः भवेम ।		